

FORVALTNINGSREVISJON

TANNHELSETJENESTEN

PROSJEKTPLAN

Trøndelag
fylkeskommune

JANUAR 2020

1 SAMMENDRAG AV PROSJEKTPLAN

Problemstilling	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er Trøndelag fylkeskommunes tannhelsetjenestetilbud i tråd med tannhelsetjenesteloven? 2. Er balansen mellom tjenester som tannhelsetjenesten yter til prioriterte klientgrupper og voksent betalende klientell i tråd med tannhelsetjenesteloven?
Kilder til kriterier	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Lov om tannhelsetjenesten ▪ Lov om helse- og omsorgstjenester ▪ Lov om helsepersonell ▪ Veiledere som gjelder for tannhelsetjenesten
Metode	Intervju og dokumentgjennomgang
Tidsplan	<ul style="list-style-type: none"> • 400 timer • Levering til møtet 17. november 2020
Prosjektteam	Oppdragsansvarlig revisor: Sunniva Tusvik Sæter, sunniva.saeter@revisjonmidtnorge.no Prosjektmedarbeider: Hanne Marit Ulseth Bjerkan, hanne.bjerkan@revisjonmidtnorge.no Styringsgruppe: <ul style="list-style-type: none"> • Arve Gausen, arve.gausen@revisjonmidtnorge.no • Anna Ølnes, anna.olnes@revisjonmidtnorge.no
Uavhengighetserklæring	Ingen av de involverte revisorer vil få habilitetsproblemer ved gjennomføringen av prosjektet. Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors uavhengighetserklæring er vedlagt prosjektplanen.
Kontaktperson Trøndelag fylkeskommune	Fylkesrådmannen eller den han delegerer

2 MANDAT

I dette kapitlet vil bestillingen bli utdypet og bakgrunnsinformasjon for prosjektet gjennomgått.

2.1 Bestilling

Kontrollutvalget fattet i sak 57/19 følgende vedtak:

«Kontrollutvalget bestiller en forvaltningsrevisjon av tannhelsetjenesten i Trøndelag fylkeskommune. Kontrollutvalget ber revisor legge frem en prosjektplan til neste møte».

I en tidligere sak, 49/19, var det effektivitet og kostnadsnivå i tannhelsetjenesten som ble trukket frem som aktuelt tema. I gjeldende plan for forvaltningsrevisjon står følgende:

Ifølge KOSTRA-tall er det forskjeller i tannhelsetjenesten når det gjelder effektivitet, kostnadsnivå og tilbud til prioriterte grupper mellom nord og sør i det nye fylket. En undersøkelse av området bør peke på årsaker til de nevnte ulikhetene og gi svar på om fylkeskommunens organisering av tjenesten legger til rette for en effektiv tjeneste. Det kan også være aktuelt å få en vurdering av om det forebyggende arbeidet er i tråd med lovverket.

I bestillingen revisor har mottatt, er det vist til kontrollutvalgets sak 57/19 hvor følgende tema trekkes frem som aktuelle i protokollen:

- Tilgjengelighet og klinikkstruktur
- Samspill mellom fylkeskommunen og den enkelte kommune

I tillegg foreslås det mulige problemstillinger i saksframlegget:

- I hvilken grad har fylkeskommunen klart å rekruttere samt beholde tannleger de siste årene?
- Hvordan er kvaliteten på tannhelsetjenestene til de prioriterte gruppene? Finnes det geografiske forskjeller?
- Hvordan er forholdet mellom tjenester til de prioriterte gruppene og til betalende pasienter?
- Kjøper fylkeskommunen tjenester fra privatpraktiserende tannleger og er innkjøpsreglene i denne forbindelse fulgt?

2.2 Bakgrunnsinformasjon

Fylkeskommunen har etter tannhelsetjenesteloven ansvar for den offentlige tannhelsetjenesten. Fylkeskommunen skal sørge for at tannhelsetjenester, herunder spesialisttjenester, i rimelig grad er tilgjengelige for alle som bor eller midlertidig oppholder seg

i fylket. Videre skal tjenesten organisere forebyggende tiltak for hele befolkningen, samt gi et regelmessig og oppsøkende tilbud til:

- a. Barn og ungdom fra fødsel til og med det året de fyller 18 år
- b. Psykisk utviklingshemmede i og utenfor institusjon
- c. Grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie
- d. Ungdom som fyller 19 eller 20 år i behandlingsåret
- e. Andre grupper som fylkeskommunen har vedtatt å prioritere.

Gruppene a til e er i loven opplistet i prioritert rekkefølge. Dersom ressursene ikke er tilstrekkelige for alle grupper, skal de prioriteres etter denne rekkefølgen. Forebyggende tiltak prioriteres foran behandling.

I tillegg til de prioriterte oppgavene, kan den offentlige tannhelsetjenesten yte tjenester til uprioriterte, altså voksne pasienter mot betaling. Departementet kan gi forskrift om at fylkeskommunen skal sørge for å tilby slike tjenester i områder av fylket der det ikke foreligger annet tilstrekkelig tilbud, og om pliktens varighet og geografiske område.

2.3 Fylkeskommunens organisering

I Trøndelag fylkeskommune hadde seksjon tannhelse i 2018 en samlet netto driftsutgift på 246,6 millioner kroner og et regnskapsmessig merforbruk på 20,4 millioner kroner. Av dette utgjorde bonusutbetalinger for 2017 til ansatte i Sør-Trøndelag fylkeskommune 10,1 millioner kroner. Det reelle driftsunderskuddet i 2018 var dermed på 10,3 millioner kroner.

Det ble ikke gjennomført brukerundersøkelser i 2018, og tannhelsetjenesten har heller ikke statistikk over ventetid for time. Ventetid for tannbehandling med narkose ble redusert dette året, og i 2018 ventet 52 prosent av pasientene mindre enn tre måneder. I 2017 ventet 16 prosent av pasientene mindre enn tre måneder. Det framgår av årsrapporten at det er ulikheter mellom sykehusene på denne fronten. Det var 100 færre pasienter fra gruppe B, psykisk utviklingshemmede, i 2018.

Tilbudsdekningen varierer mellom distriktene. Dette har årsak i variasjoner i bemanning. Det framgår av årsrapporten at det er behov for å styrke bemanningen på noen klinikker for å kunne gi et bedre tilbud til prioriterte grupper.

I 2018 trådte en ny paragraf i tannhelsetjenesteloven i kraft, slik at fylkeskommunen skal legge til rette for at tannhelsetjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. Det ble sendt 39 bekymringsmeldinger i 2018, noe som er færre enn i 2017.

Det ble behandlet 6000 færre voksne betalende pasienter enn året før. Dette ga lavere inntjening, samtidig som det var lavere kapasitet på grunn av ustabil bemanning i deler av fylket. I årsrapporten framgår det også at det var sammenslåingskostnader i form av nye systemer og rutiner som medførte redusert effektivitet. Utstyrsinnkjøp ble utsatt der dette var mulig for å begrense merforbruket.

Klinikkstrukturen ble ikke endret i forbindelse med fylkessammenslåingen.

Fylkeskommunen har som målsetting at den offentlige tannhelsetjenesten skal levere gode tjenester slik at fylkeskommunens innbyggere har mulighet til å bevare en god tannhelse livet ut. Herunder skal fylkeskommunen

- Prioritere forebyggende og helsefremmende arbeid
- Tilby alle typer tannbehandling
- Bidra aktivt i forskning og fagutvikling

3 PROSJEKTDESIGN

I kapittel 3 vil revisor avgrense prosjektet og gå nærmere inn på problemstillingene i prosjektet. Revisjonskriteriene vil bli gjennomgått og metode for innsamling av data vil bli beskrevet.

3.1 Avgrensing

Undersøkelsen vil ta for seg tannhelsetilbudet på et overordnet plan, og ikke gå inn i enkeltsaker. I første problemstilling vil revisor i begrenset omfang gå inn på kostnader. Revisor vil se på hvilke områder som har utløst budsjettoverskridelser og årsaker til disse, og dersom mulig sammenligne dette med andre fylkeskommuner. Det er i hovedsak de prioriterte gruppene som omfattes av prosjektet, selv om uprioriterte vil omtales.

3.2 Problemstillinger

1. Er Trøndelag fylkeskommunes tannhelsetjenestetilbud i tråd med tannhelsetjenesteloven?
  - a. Hvordan legger fylkeskommunen opp det forebyggende arbeidet innen tannhelse?
  - b. Klarer fylkeskommunen å rekruttere og beholde tannleger?
  - c. Finnes det geografiske forskjeller ift. kapasitet, kompetanse og rekruttering?
2. Er balansen mellom tjenester som tannhelsetjenesten yter til prioriterte klientgrupper og voksent betalende klientell i tråd med tannhelsetjenesteloven?
  - a. Hvordan er forholdet mellom tjenester til prioriterte og uprioriterte pasienter?
  - b. Har fylkeskommunen kapasitet til å håndtere de prioriterte gruppene?
  - c. Forsikrer tannhelsetjenesten seg om at prioriterte grupper får informasjon om sine rettigheter, eksempelvis gjennom samarbeidsavtaler med kommunene eller andre ordninger?

I første problemstilling legges det opp til å undersøke tilbudet i fylket, herunder hvordan det forebyggende arbeidet er lagt opp. Vi vil se på rekruttering av kompetent personell til klinikker både i sentrale og perifere strøk. Dette vil kunne også kunne si noe om tilgjengeligheten av tilbudet, samt eventuelle forskjeller i tilbudet.

I andre problemstilling ser revisor på om prioriteringen av pasientgruppene følger loven, samt hvordan tilbudet er til f.eks. innsatte, flyktninger og andre uprioriterte grupper. I denne problemstillingen vil samspill mellom kommune og fylkeskommune også belyses, da dette er aktuelt når det gjelder informasjon til prioriterte grupper.

3.3 Aktuelle kilder til kriterier

- Lov om tannhelsetjenesten
- Lov om helse- og omsorgstjenester
- Lov om helsepersonell
- Veiledere som gjelder for tannhelsetjenesten

3.4 Metoder for innsamling av data

Revisor vil foreta en gjennomgang av relevante dokumenter og gjennomføre intervju med aktuelle personer, f.eks. fylkestannlegen, overtannleger fra hvert tannhelsedistrikt samt ansvarlig for tannhelsetilbudet ved Trondheim Kretsfengsel, rådgivere innen tannhelse, representanter fra kommuner (kan være flyktningkonsulenter, helse- og omsorgssjef eller andre som håndterer dialogen fra fylkeskommune til prioritert bruker om rettigheter) og så videre. Det vil kunne være aktuelt å innhente tallmateriale fra fylkestannlegen for å kunne se på budsjettoverskridelser og årsaker til disse, eventuelt data om kostnader pr. klinikk og tidsbruk pr. pasient/gruppe.

Det vil kunne være aktuelt å se på tannhelseoppfølging hos mottakere av hjemmesykepleie og for de som bor på institusjon, eventuelt også for de som bor i omsorgsbolig/bofellesskap. Dette for å kunne se hvordan dialogen mellom fylkeskommune og kommune, og videre til prioritert bruker fungerer.

Steinkjer, 20.01.2020

Sunniva Tusvik Sæter

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

KILDER

Tannhelsetjenesteloven

Trøndelag fylkeskommunes årsrapport 2018

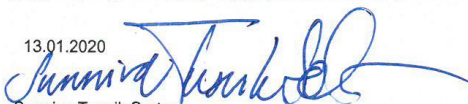
VEDLEGG 1: UAVHENGIGHETSERKLÆRING

	
Prosjekt nr: FR1122	Kommune: Trøndelag fylkeskommune
Vurdering av uavhengighet - revisors egen vurdering i forbindelse med forvaltningsrevisjonsprosjekt:	

Hovedreferanse: Kommuneloven § 24-4 Forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3 RS 200 --- Formål og generelle prinsipper for revisjon av regnskaper pkt. 4 RS 220 -- Vilkår for revisjonsoppdrag pkt. 4, 12-13 RS 300 -- Planlegging av revisjon av regnskaper pkt. 6 Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001 pkt. 8

Ansettelsesforhold:	<i>Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn Revisjon Midt-Norge SA</i>
Medlem i styrende Organer	<i>Undertegnede er ikke medlem av styrende organ i noen virksomhet som ovenfor nevnte kommune deltar i.</i>
Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	<i>Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit</i>
Nærstående	<i>Undertegnede har ikke nærstående som har tilknytning til ovenfor nevnte kommune som har betydning for uavhengighet og objektivitet.</i>
Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	<i>Før slike tjenester utføres foretas en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriften § 18, skal revisor ikke utføre tjenesten. Hvert enkelt tilfelle må vurderes særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Paragrafen sier at også slike veiledninger må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. <i>Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.</i></i>
Tjenesten under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	<i>Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.</i>
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	<i>Undertegnede opptre ikke som fullmektig for ovenfor nevnte kommune.</i>
Andre særegne forhold	<i>Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til uavhengighet og objektivitet.</i>

13.01.2020

Sunniva Tusvik Sæter
Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

MRevisjon

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no